

Pasma literackie podczas 28. Festiwalu Kultury Żydowskiej

2018-06-12

Laureatka tegorocznej Nagrody im. Kapuścińskiego i trójka nominowanych do Nagrody Nike. Ważne okazje i nieustająco aktualne tematy: Rok Sendlerowej, 50-lecie wydarzeń Marca 1968, Syjon jako wieczny powrót i uniwersalna tęsknota. Już po raz 4. Krakowskie Biuro Festiwalowe, operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO dołącza do Festiwalu Kultury Żydowskiej z bogatym pasmem literackim. Zapraszamy na tydzień spotkań z literaturą na krakowskim Kazimierzu!

Tematem 28. edycji Festiwalu Kultury Żydowskiej jest Syjon – ten dosłowny i metaforyczny. Spotkania pasma literackiego na różny sposób krążą wokół uniwersalnej wizji Syjonu jako wspólnego miejsca na ziemi, źródła tożsamości jednostek i kultur, przedmiotu tęsknoty i nostalgii. Rozmawiać będziemy m.in.: z Anną Bikont o tragicznych i ciągle nie dość znanych okolicznościach misji Sprawiedliwych, z Mikołajem Grynbergiem i Włodkiem Goldkornem o pamięci Marca 1968, z Marcinem Wichą i Małgorzatą Czyńską o przedmiotach jako urzeczywistnieniach tęsknoty i sposobie pisania.

Unikalna przestrzeń krakowskiego mieszkania Czesława Miłosza stanie się miejscem wykładów pn. "Powroty", w ramach których prof. Aleksander Fiut opowie o życiu autora "Zniewolonego umysłu" jako wiecznym powrocie, Katarzyna Zimmerer przybliży wkład polskich Żydów w rozwój polskiej literatury pod zaborami, a Michalina Kmiecik przywoła czasy, w których pozornie stateczny Kraków stał się ogniskiem ruchu rewolucyjnych twórców spod znaku awangardy. Pasma literackie na 28. FKŻ domkną warsztaty dla dzieci wokół jednego z opowiadań z serii O_KAZ autorstwa Michała Mądrackiego i Urszuli Palusińskiej, podczas których uczestnicy skonstruują własny bolid do podróży w czasie i przestrzeni po krakowskim Kazimierzu.

Wstęp na spotkania w Centrum Kultury Żydowskiej jest wolny, na wykłady w mieszkaniu Miłosza i warsztaty dla dzieci jest przeznaczona ograniczona pula bezpłatnych wejściówek do odbioru w kasie festiwalowej (ul. Józefa 36) od 16 czerwca.

Program pasma literackiego na 28. FKŻ

- **24 czerwca (niedziela), godz. 14:00, Sendlerowa non-fiction. Spotkanie z Anną Bikont**

Prowadzenie: Michał Okoński

Urodzona społeczniczka, w latach 30. zaangażowana m.in. w pomoc matkom nieślubnych dzieci. Genialna organizatorka i konspiratorka, w czasie Wojny zarządzająca grupą przeważnie zapomnianych osób, głównie kobiet, bardzo późno i nie bez wewnętrznych kontrowersji w polskim podziemiu przeorganizowaną w Radę Pomocy Żydom "Żegota". Alibi na ciemniejsze karty okupacji w różnych momentach powojennej historii Polski. Kim właściwie była najślynniejsza polska Sprawiedliwa, oficjalna patronka roku 2018?

Rozmowa wokół znakomitej, niezwykle wyważonej i dobrze udokumentowanej biografii Ireny Sendlerowej pióra Anny Bikont.

Miejsce: Centrum Kultury Żydowskiej, ul. Meiselsa 17

- **25 czerwca (poniedziałek), godz. 18:00, Życia przecięte. Marzec 1968 pół wieku później**

Dyskusja: Włodek Goldkorn, Mikołaj Grynberg

Prowadzenie: Karolina Szymaniak

Ojczyznę żegnali najczęściej na Dworcu Gdańskim w Warszawie, z paszportami "w jedną stronę" w kieszeniach. 23 lata po doświadczeniu Wojny przekaz sączący się ze środków oficjalnej rządowej propagandy brzmiał aż nadto znajomo. Zostawiali wszystko, co było im bliskie. Intelktualne elity i zwykli współobywatele, Polacy z urodzenia i z wyboru. Co zostało po Marcu 1968? Rozmowa z Mikołajem Grynbergiem, autorem tomu rozmów z emigrantami marcowymi pn. *Księga Wyjścia* i Włodkiem Goldkornem, po wyjeździe z Polski m.in. wieloletnim redaktorem działu kultury włoskiego tygodnika "L'Espresso".

Miejsce: Centrum Kultury Żydowskiej, ul. Meiselsa 17

- **1 czerwca (wtorek), godz. 18:00, Duch rzeczy**

Dyskusja: Marcin Wicha, Małgorzata Czyńska

Prowadzenie: Olga Drenda

Przedmioty stały się ostatnio w polskiej literaturze jednym z najbardziej charakterystycznych i świeżych narzędzi do opowiadania o historii i przemianach społecznych, ale także do konstruowania narracji na bazie bardziej osobistych przeżyć. Jakie jest życie kultury materialnej i co przedmioty mówią o współczesnej Polsce? Rozmowę z Marcinem Wichą, autorem nagrodzonej Paszportem „Polityki” książki *Rzeczy, których nie wyrzuciłem* i Małgorzatą Czyńską (*Dom polski. Mebłościanka z pikasami*) poprowadzi Olga Drenda (*Duchologia polska. Rzeczy i ludzie w latach transformacji*).

Miejsce: Centrum Kultury Żydowskiej, ul. Meiselsa 17

- **27-28 czerwca (środa-czwartek), „Powroty” - cykl wykładów w mieszkaniu Miłosza**

Hasło tegorocznej edycji FKŻ to nie tylko ważne rocznice, ale przede wszystkim uniwersalna i starsza nawet niż biblijna "Erec Israel" tęsknota – do miejsca, do czasów, do ludzi. Dzięki współpracy z Krakowskim Biurem Festiwalowym, operatorem programu Kraków Miasto Literatury UNESCO wyjątkową przestrzenią dla części spotkań literackich stanie się mieszkanie Czesława Miłosza – unikalny, jedyny w pełni zachowany adres po polskim Nobliście, filosemicie i wielkim zwolenniku dialogu kultur.

W ramach cyklu "Powroty" zaplanowaliśmy wykłady, w których na różne sposoby wracamy do wybranych momentów w dziejach polskiej literatury.

- **27 czerwca (środa), godz. 16:00, (Nie)możliwe powroty Czesława Miłosza**

Wykład: prof. Aleksander Fiut

Kiedy z początkiem lat 90. XX wieku Miłosz przeprowadził się do Krakowa, powracał nie tylko do licznych mieszkających tu przyjaciół, ale – przynajmniej częściowo – do przedwojennego Wilna, którego architekturę i atmosferę przypominał mu gród pod Wawelem. Właściwie całe życie i twórczość polskiego Noblisty z 1980 roku można ująć poprzez różne formy motywu powrotu. Daje się to dostrzec zarówno w poezji, jak i prozie i esejach noblisty. Np. w *Dolinie Issy* wskrzesza lata dzieciństwa, kreśląc zarazem obraz schyłkowego okresu kultury szlacheckiej na litewskiej prowincji, w napisanym w okresie okupacji cyklu *Świat. Poema naiwne* mitologizuje dom jako centrum świata, zaś w napisanej już w Krakowie *Wyprawie w dwudziestolecie*, powraca w okres przed drugą wojną światową. O Miłoszu i jego wielorakich (nie)możliwych powrotach opowie prof. Aleksander Fiut, wieloletni przyjaciel Noblisty i jeden z najświetniejszych znawców jego twórczości.

Miejsce: mieszkanie Miłosza, ul. Bogusławskiego 6

Bezpłatne wejściówki do odbioru w kasie biletowej. Ilość miejsc ograniczona!

- **28 czerwca (czwartek), godz. 16:00, Żydowscy księgarze i wydawcy w służbie polskiej literatury**

Wykład: Katarzyna Zimmerer

„Stąd, mimo carskich gróźb, na złość strażnikom ceł,

Przemycą w Litwę Żyd tomiki moich dzieł” – Adam Mickiewicz

Mortkowicz, Centnerszwer, Teltz, bracia Gumplowicz, Himmelblau – to zaledwie kilka nazwisk ludzi, którzy nigdy nie wyparli się swego żydowskiego pochodzenia, asymilowali się jednak do polskiej kultury i stali się jej wiernymi opiekunami. W ramach spotkania w mieszkaniu Miłosza Katarzyna Zimmerer opowie m.in. o swoim pradziadku Jakóbie Mortkowiczu, wydawcy z Warszawy, który w okresie zaborów regularnie przyjeżdżał do Krakowa, by nadzorować prace w Drukarni Narodowej czy Drukarni W.L. Anczyca. Książki zakazane przez carską cenzurę przemyczał przez graniczne kordony, narażając się na straty finansowe, utratę wolności czy wysiedlenie z granic cesarstwa rosyjskiego. Mimo wielokrotnych represji, jakie go spotkały, sprowadzał do swojej warszawskiej księgarni dzieła ważne dla rozwoju polskiej kultury nie tylko z Krakowa, ale też z Lublina czy Piotrkowa.

Miejsce: mieszkanie Miłosza, ul. Bogusławskiego 6

Bezpłatne wejściówki do odbioru w kasie festiwalowej. Ilość miejsc ograniczona!

- **29 czerwca (piątek), godz. 16:00, Awangarda krakowska. Przeszłość pewnej wizji**

Wykład: dr Michalina Kmieciak

Rewolucyjna grupa krakowskich poetów działająca w latach 20. XX w. przy piśmie "Zwrotnica" pod redakcją Tadeusza Peipera pozostaje jedynym polskim ruchem artystycznym z kompletnym programem poetyckim. Jaka była cena rzucenia wyzwania najważniejszej dla polskiej kultury tradycji romantycznej i „mainstreamowym” poetom spod znaku Skamandra? Jak to się stało, że powszechnie uważany za zachowawczy Kraków stał się ogniskiem jednego z najbardziej oryginalnych i twórczych ruchów w literaturze polskiej? Wykład dr Michaliny Kmieciak z UJ, znawczyni i pasjonatki dziejów Awangardy w Polsce.

Miejsce: mieszkanie Miłosza, ul. Bogusławskiego 6

Bezpłatne wejściówki do odbioru w kasie festiwalowej. Ilość miejsc ograniczona!

- **30 czerwca (sobota), godz. 12:00, Warsztaty literackie dla dzieci wokół serii O_KAZ:**

Warsztaty: Urszula Palusińska, Michał Mądracki

"Przyjechałem z rodzicami do Polski na swoje dziesiąte urodziny, które będę miał jutro. W Krakowie mieszkali moi dziadkowie, gdy byli w moim wieku." Krótkie Michała Mądrackiego zilustrowane przez Ulę Palusińską to czwarty odcinek cyklu *O_KAZ. Literatura o Kazimierzu* realizowanego przez kawiarnię Cheder i zabawne opowiadanie, w którym spotkanie chłopca z tajemniczym Starcem staje się pretekstem do przypomnienia niezwykłych dziejów tej krakowskiej dzielnicy.

W ramach warsztatów skierowanych do dzieci od lat 6 do 12 autorzy opowiadania wykonają wraz uczestnikami bolid, którym poruszał się napotkany przez bohatera opowiadania Starzec. Doskonalcie zdolności konstruktorskie swoich pociech i zabierzcie je w podróż w czasie do Kazimierza z ubiegłego wieku!

Miejsce: 2 Okna Cafe, ul. Józefa 40

Wiek: 6-12

Bezpłatne wejściówki do odbioru w kasie festiwalowej. Ilość miejsc ograniczona!